

МЕТОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

DOI: 10.15330/apiclu.69.4.64-4.76

Постановка проблеми. Кримінально-процесуальна політика Європейського Союзу, як і кримінально-правова політика ЄС загалом, реалізується через сукупність методів, вибір яких зумовлений не лише правовими, а й політичними чинниками. Лісабонський договір 2009 р. [1] надав ЄС широкий інструментарій для впливу на національне кримінальне процесуальне право – від м'яких координаційних механізмів до прямо застосовуваних регламентів. Водночас, як зазначає В. Шредер, європейська гармонізація кримінального права має чіткі межі, зумовлені принципами субсидіарності, пропорційності та правової визначеності [2]. Ці межі особливо відчутні у сфері кримінального процесу, де суверенітет держав-членів залишається вагомим фактором.

Саме тому ЄС не обрав шлях створення єдиного кримінально-процесуального кодексу, а розвинув специфічний набір методів, кожен із яких є результатом компромісу між прагненням до ефективного транскордонного співробітництва та повагою до різноманітності національних правових систем. А. Вейемберг та І. Вічорек, досліджуючи питання існування єдиної кримінальної політики ЄС, виокремлюють два основні методи впливу: апроксимацію (зближення законодавств) та взаємне визнання, підкреслюючи, що їхнє співвідношення залишається центральним питанням кримінальної юстиції ЄС [3]. Комплексний аналіз цієї системи методів із виявленням їхніх переваг, обмежень та взаємозалежностей є принципово важливим для розуміння логіки функціонування кримінальної юстиції ЄС.

Аналіз останніх досліджень. Методи кримінально-процесуальної політики ЄС є предметом активних доктринальних досліджень. Я. Еберг у статті «Trust in the Law? Mutual Recognition as a Justification to Domestic Criminal Procedure» (2020 р.) кри-

тично дослідив взаємне визнання як обґрунтування компетенції ЄС втручатися в національне кримінальне процесуальне право, поставивши під сумнів усталене припущення про те, що гармонізація процесуальних стандартів дійсно зміцнює взаємну довіру між державами-членами [4]. У монографії «Limits to EU Powers» (2017 р.) він проаналізував обмеження компетенції ЄС у сфері кримінального права через принципи субсидіарності та пропорційності [5]. Його ж стаття «Subsidiarity and EU Procedural Criminal Law» (2015 р.) безпосередньо досліджує принцип субсидіарності як обмеження методів гармонізації кримінально-процесуального права ЄС [6].

Я. Оуверкерк запропонувала розмежування «функціональної» та «самостійної» апроксимації як двох якісно різних методів зближення процесуального права [7]. М. Кусак дослідив метод мінімальних стандартів у контексті взаємної допустимості доказів [8]. А. Чампі, А. Вейемберг та ін. у масштабному дослідженні для Європейського Парламенту (2018 р.) детально проаналізували вплив розбіжностей між національними кримінально-процесуальними системами на методи законодавчої діяльності ЄС [9]. Р. Косторіс у «Handbook of European Criminal Procedure» (2018 р.) систематизував методи судового співробітництва [10]. А. Кліп у четвертому виданні «European Criminal Law: An Integrative Approach» (2021 р.) запропонував інтегративну модель аналізу, що поєднує нормативні та оперативні методи [11].

Водночас комплексного дослідження саме системи методів кримінально-процесуальної політики ЄС із аналізом їхньої взаємодії та внутрішніх суперечностей в українській літературі не здійснювалося, хоча окремі інституційні аспекти були розглянуті О.О. Житним, Г.С. Рибалко та Д.С. Слінько [12].

Метою дослідження є комплексний аналіз методів кримінально-процесуальної політики Європейського Союзу, визначення їхнього змісту, правових підстав та взаємозв'язків, а також ідентифікація обмежень і перспектив розвитку.

Виклад основного матеріалу. Принцип взаємного визнання був проголошений наріжним каменем судового співробітництва у висновках Європейської Ради в Тампере 1999 р. [13] і закрі-

плений у статті 82(1) ДФЄС [14]. Його суть полягає у тому, що судові рішення, ухвалені в одній державі-члені, має автоматично визнаватися й виконуватися в іншій без перевірки по суті.

Як зазначає В. Шредер, взаємне визнання є методом «негативної інтеграції» (за аналогією з внутрішнім ринком). Воно усуває бар'єри між правовими системами, не вимагаючи їх уніфікації [2]. Це принципово відрізняє його від гармонізації як методу «позитивної інтеграції», що передбачає активне зближення законодавств.

Однак практика виявила фундаментальну проблему. Я. Еберг переконливо показав, що взаємне визнання ґрунтується на презумпції довіри, яка не завжди відповідає реальності, коли судова система держави-виконавця не довіряє стандартам правосуддя держави-видачі, то автоматизм визнання стає проблематичним [4]. У справах Араньоші та Калдарару (С-404/15, С-659/15 PPU) [15] та Цельмера (С-216/18 PPU) [16] Суд ЄС встановив підстави для відмови у виконанні Європейського ордеру на арешт [17] за наявності ризику порушення основоположних прав. Характерно, що такої підстави якраз немає в тексті Рамкового рішення Ради про європейський ордер на арешт та процедури передачі між державами-членами від 13 червня 2002 р. (Council Framework Decision 2002/584/ЈНА) [17]. Тим самим Суд ЄС фактично визнав, що автоматизм взаємного визнання має межу – захист основоположних прав.

Другим ключовим методом є гармонізація через встановлення мінімальних стандартів (стаття 82(2) ДФЄС [14]). ЄС має компетенцію ухвалювати директиви щодо допустимості доказів між державами-членами, прав осіб у кримінальному процесі та прав потерпілих.

Я. Оуверкерк запропонувала принципово важливе доктринальне розмежування, а саме так звана «функціональна апроксимація», спрямована на забезпечення ефективності інструментів взаємного визнання і є похідною від нього. Натомість «самостійна апроксимація» має власну мету, яка зводиться до захисту індивідуальних прав і не залежить від потреб транскордонного співробітництва [7]. Це розмежування має практичне значення,

оскільки обсяг та глибина гармонізації залежать від того, яку модель обирає законодавець.

Я. Еберг, досліджуючи принцип субсидіарності як обмеження методів гармонізації, зазначає, що компетенція ЄС у цій сфері не є необмеженою, а гармонізація процесуального права допускається лише тоді, коли цілі не можуть бути достатньо досягнуті державами-членами самостійно [6]. Це означає, що кожна законодавча ініціатива ЄС у цій сфері потребує обґрунтування того, що спільні дії Союзу будуть значно ефективнішими за самостійні зусилля держав-членів.

М. Кусак, аналізуючи проблему допустимості доказів, відзначає парадокс: Європейський ордер на розслідування (Директива 2014/41/EU) [18] створив ефективний механізм транскордонного збирання доказів, але питання їхньої допустимості в суді іншої держави-члена залишається нерозв'язаним через відсутність спільних мінімальних стандартів [8]. Це ілюструє розрив між двома методами, тобто взаємне визнання забезпечує отримання доказів, але не гарантує їхнє використання.

Характерною особливістю кримінально-процесуальної політики ЄС є не лише те, які методи використовуються, а й як вони застосовуються. Резолюція Ради ЄС від 30 листопада 2009 р. («Дорожня карта» процесуальних прав) [19] визначила шість заходів (measures A-F). Безпосередньо на їх виконання було ухвалено: право на переклад (Directive 2010/64/EU, захід A) [20]; право на інформацію (Directive 2012/13/EU, захід B) [21]; право на доступ до адвоката (Directive 2013/48/EU, захід C, який також охопив захід D) [22]; спеціальні гарантії для дітей (Directive (EU) 2016/800, захід E) [34]. Крім того, як додаткові заходи було ухвалено Directive (EU) 2016/343 про презумпцію невинуватості [23] та Directive (EU) 2016/1919 про правову допомогу [35].

А. Вейемберг та І. Вічорек пояснюють цю стратегію тим, що Європейська Комісія свідомо обрала поетапний підхід для мінімізації ризику політичного спротиву [3]. Слід підкреслити, що механізм «аварійного гальма» передбачений як для кримінально-процесуальної політики (стаття 82(3) ДФЄС щодо мінімальних правил у сфері процесуальних прав за статтею 82(2)), так і

для кримінально-правової політики (стаття 83(3) ДФЄС щодо гармонізації матеріального кримінального права). В обох випадках держава-член ЄС може зупинити законодавчий процес, якщо проект зачіпає фундаментальні аспекти її системи кримінального правосуддя. Кожен окремий акт був достатньо вузьким, щоб не зачепити «фундаментальні аспекти системи кримінального правосуддя» жодної держави-члена. Водночас цей метод має зворотний бік – фрагментарність, оскільки ключові аспекти процесуальних прав (допустимість доказів, стандарти затримання) залишаються негармонізованими, що створює прогалини в системі захисту прав.

А. Чампі, А. Вейемберг та ін. у дослідженні для Європейського Парламенту (2018 р.) документально зафіксували масштаб цих розбіжностей. Порівняльний аналіз кримінально-процесуальних систем держав-членів виявив суттєві відмінності у стандартах допустимості доказів, режимах затримання та правах захисту, що безпосередньо впливає на ефективність інструментів взаємного визнання [9].

Механізм посиленого співробітництва є методом, спільним для кримінально-процесуальної та кримінально-правової політики ЄС. Коли окремі держави-члени блокують ініціативи, що потребують односторонності, ЄС вдається до цього механізму (статті 20 ДЄС [24], 326-334 ДФЄС [14]). Найяскравішим прикладом є створення Європейської прокуратури (Council Regulation (EU) 2017/1939) [25]: стаття 86 ДФЄС передбачала заснування Європейської прокуратури односторонньо, проте консенсусу досягти не вдалося, і 20 держав-членів скористалися механізмом посиленого співробітництва. До початку діяльності Європейської прокуратури у 2021 р. приєдналися Нідерланди та Мальта (22 держави), а у 2024 р. – Польща та Швеція, довівши кількість учасників до 24.

Цей метод одночасно вирішує одну проблему і створює іншу. Він дозволяє подолати політичне блокування, але ціною фрагментації правового простору. Я. Еберг та К. Хардінг критично аналізують методологію формування кримінальної політики ЄС, зазначаючи, що «подорож кримінального права ЄС на кораблі дурнів» (їхня провокативна метафора) відображає ситуацію, коли

інституційна динаміка наднаціональних агенцій та органів починає жити власним життям, відірваним від початкових цілей [26].

Окрему групу складають методи оперативного характеру, до яких належать координація розслідувань через Євроюст (Regulation (EU) 2018/1727) [27] та аналітична підтримка через Європол (Regulation (EU) 2016/794) [28]. Ці органи не створюють нових норм, а забезпечують ефективність існуючих інструментів. Інформаційний обмін реалізується через спеціалізовані системи (EIS, SIENA, SIS, ECRIS), а Regulations (EU) 2019/817 та 2019/818 [29] є спробою подолати інформаційну замкненість через створення комплексної інфраструктури – єдиного пошукового порталу (European Search Portal), спільного сервісу зіставлення біометричних даних (shared biometric matching service), загального репозиторію ідентифікаційних даних (common identity repository) та детектора множинних ідентичностей (multiple-identity detector).

Окремо слід відзначити Regulation (EU) 2023/1543 (e-Evidence) [30], який поширив логіку взаємного визнання на цифрове середовище, створивши Європейські накази про надання та збереження електронних доказів. Цей акт ілюструє адаптацію традиційних методів до нових технологічних реалій.

Безумовно, варто виділити і методи стратегічного програмування, які є спільними для кримінально-правової та кримінально-процесуальної політики ЄС. Для визначення пріоритетів використовуються акти «м'якого права» (висновки Європейської Ради в Тампере (1999 р.) [13], Гаазька програма (2004 р.) [31], Стокгольмська програма (2010-2014 рр.) [32]). Повідомлення Комісії «Towards an EU Criminal Policy» (2011 р.) [33] є ключовим документом, що обґрунтувало системний підхід до вибору між адміністративними та кримінальними засобами, встановивши критерії застосування кримінального права на рівні ЄС, а саме необхідність, пропорційність та послідовність. Після 2014 р. Європейська Рада не ухвалила нової комплексної програми, що свідчить про перехід до ситуативного підходу.

Проведений аналіз засвідчує, що методи утворюють систему зі складними взаємозв'язками:

1) існує напруженість між взаємним визнанням і гармонізацією. В. Шредер чітко формулює цю дилему: взаємне визнання як метод «негативної інтеграції» теоретично мало б робити гармонізацію непотрібною, проте на практиці без мінімального зближення стандартів воно підриває довіру [2]. Водночас Я. Еберг ставить під сумнів саму тезу про те, що гармонізація є необхідною передумовою довіри, оскільки він аргументує, що емпіричні дані не підтверджують прямого зв'язку між зближенням процесуальних стандартів та зростанням взаємної довіри між національними судовими системами [4]. Ця критична позиція засвідчує, що взаємозв'язок між двома методами є не аксіомою, а предметом доктринальної дискусії;

2) принцип субсидіарності є не лише юридичним обмеженням, а й методологічним критерієм вибору між методами. Як зазначає Я. Еберг, обсяг гармонізації кримінально-процесуального права ЄС завжди має бути обґрунтований неможливістю досягнення відповідних цілей на національному рівні [6]. Це створює постійну напруженість між потребою в уніфікації та повагою до різноманітності;

3) цифровізація кримінальної юстиції ставить нові вимоги до всіх методів. Regulation (EU) 2023/1543 (e-Evidence) [30] поширює логіку взаємного визнання на сферу, де традиційне розуміння «юрисдикції» не завжди працює. Наприклад, дані зберігаються на серверах в іншій державі чи поза ЄС, а злочинець, жертва та докази можуть перебувати в трьох різних юрисдикціях.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати такі висновки.

По-перше, кримінально-процесуальна політика ЄС (як і кримінально-правова політика ЄС загалом) реалізується через систему взаємопов'язаних методів – від взаємного визнання та гармонізації до посиленого співробітництва та оперативної координації. Кожен із цих методів є результатом компромісу між ефективністю транскордонного співробітництва та повагою до суверенітету держав-членів.

По-друге, методи не є ізольованими інструментами, а утворюють систему зі складними взаємозалежностями. Взаємне визнання потребує гармонізації як передумови довіри; механізм

«каварійного гальма» може запускати посилене співробітництво; поетапний підхід забезпечує поступовість, але створює фрагментарність.

По-третє, як засвідчує доктринальний аналіз, ключовим методологічним викликом є баланс між «функціональною» апроксимацією (для потреб взаємного визнання) та «самостійною» апроксимацією (для захисту прав як такого), запропонований Я. Оуверкерк [7]. Від вирішення цього питання залежить, чи залишатиметься гармонізація процесуальних прав службовим інструментом транскордонного співробітництва, чи набуде самостійної конституційної цінності.

По-четверте, в контексті євроінтеграційного курсу України розуміння не лише змісту, а й логіки взаємодії цих методів є практично важливим, оскільки адаптація національного законодавства потребує не механічного перенесення окремих інструментів, а системного розуміння їхньої архітектури.

1. *Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007. Official Journal of the European Union. C 306, 17.12.2007. P. 1-271. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:12007L/TXT> (дата звернення: 03.11.2025).*
2. *Schroeder W. Limits to European Harmonisation of Criminal Law. eucrim – The European Criminal Law Associations' Forum. 2020. Vol. 15, No. 2. P. 144-148. DOI: <https://doi.org/10.30709/eucrim-2020-008>. URL: <https://eucrim.eu/articles/limits-european-harmonisation-criminal-law/> (дата звернення: 03.11.2025).*
3. *Weyembergh A., Wieczorek I. Is There an EU Criminal Policy? // Whose Liberty? Balancing Security and Individual Rights. Brussels : CERIS, 2016. P. 29-52. URL: <https://www.ceris.be/wp-content/uploads/2021/04/Is-There-an-EU-Criminal-Policy-Anne-Weyembergh-2016.pdf> (дата звернення: 03.11.2025).*
4. *Öberg J. Trust in the Law? Mutual Recognition as a Justification to Domestic Criminal Procedure. European Constitutional Law Review. 2020. Vol. 16, No. 1. P. 33-62. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1574019620000036>.*
5. *Öberg J. Limits to EU Powers: A Case Study of EU Regulatory Criminal Law. Oxford : Hart Publishing, 2017. 256 p. ISBN 978-1-50990-335-1.*
6. *Öberg J. Subsidiarity and EU Procedural Criminal Law. European Criminal Law Review. 2015. Vol. 5, No. 1. P. 19-45. URL: <http://www.>*

- diva-portal.org/smash/get/diva2:796371/FULLTEXT01.pdf* (дата звернення: 03.11.2025).
7. *Ouwkerk J. Editorial: EU Competence in the Area of Procedural Criminal Law: Functional vs. Self-standing Approximation of Procedural Rights. European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice. 2019. Vol. 27. P. 89-95. DOI: <https://doi.org/10.1163/15718174-02701005>.*
  8. *Kusak M. Common EU Minimum Standards for Enhancing Mutual Admissibility of Evidence Gathered in Criminal Matters. European Journal on Criminal Policy and Research. 2017. Vol. 23. P. 337-352. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10610-017-9339-0>.*
  9. *Ciampi A., Weyembergh A. et al. Criminal Procedural Laws across the European Union – A Comparative Analysis of Selected Main Differences and the Impact They Have over the Development of EU Legislation. Study for the European Parliament (IPOL/STU(2018)604977). Brussels : European Parliament, 2018. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU\(2018\)604977_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU(2018)604977_EN.pdf) (дата звернення: 03.11.2025).*
  10. *Kostoris R.E. (ed.) Handbook of European Criminal Procedure. Cham: Springer, 2018. 445 p. ISBN 978-3-319-72461-4.*
  11. *Klip A. European Criminal Law: An Integrative Approach. 4th ed. Cambridge : Intersentia, 2021. 674 p. ISBN 978-1-78068-968-5.*
  12. *Основи кримінальної політики Європейського Союзу: навчальний посібник / автори-упорядники: Житний О. О., Рибалко Г.С., Слінько Д. С., Харків, 2022. 147 с. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/8b815635-47c1-4af0-9502-07df38b45cd9/>.pdf (дата звернення: 03.11.2025).*
  13. *Presidency Conclusions, Tampere European Council, 15-16 October 1999. URL: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00200-r1.en9.htm (дата звернення: 03.11.2025).*
  14. *Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. Official Journal of the European Union. C 326, 26.10.2012. P. 47–390. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2016/oj (дата звернення: 03.11.2025).*
  15. *Court of Justice of the European Union. Pál Aranyosi and Robert Căldăraru v Generalstaatsanwaltschaft Bremen. Joined Cases C-404/15 and C-659/15 PPU. ECLI:EU:C:2016:198. Judgment of the Grand Chamber, 5 April 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:62015CJ0404> (дата звернення: 03.11.2025).*
  16. *Court of Justice of the European Union. Minister for Justice and Equality v LM (Deficiencies in the system of justice). Case C-216/18 PPU.*

- ECLI:EU:C:2018:586. Judgment of the Grand Chamber, 25 July 2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=ecli:ECLI:EU:C:2018:586> (дата звернення: 03.11.2025).*
17. *Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States. Official Journal of the European Communities. L 190, 18.7.2002. P. 1-20. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32002F0584> (дата звернення: 04.11.2025).*
  18. *Directive 2014/41/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 regarding the European Investigation Order in criminal matters. Official Journal of the European Union. L 130, 1.5.2014. P. 1-36. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/41/oj> (дата звернення: 04.11.2025).*
  19. *Resolution of the Council of 30 November 2009 on a Roadmap for strengthening procedural rights of suspected or accused persons in criminal proceedings. Official Journal of the European Union. C 295, 4.12.2009. P. 1-3. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009G1204\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009G1204(01)) (дата звернення: 04.11.2025).*
  20. *Directive 2010/64/EU of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 on the right to interpretation and translation in criminal proceedings. Official Journal of the European Union. L 280, 26.10.2010. P. 1-7. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010L0064> (дата звернення: 04.11.2025).*
  21. *Directive 2012/13/EU of the European Parliament and of the Council of 22 May 2012 on the right to information in criminal proceedings. Official Journal of the European Union. L 142, 1.6.2012. P. 1-10. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32012L0013> (дата звернення: 04.11.2025).*
  22. *Directive 2013/48/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 on the right of access to a lawyer in criminal proceedings and in European arrest warrant proceedings. Official Journal of the European Union. L 294, 6.11.2013. P. 1-12. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013L0048> (дата звернення: 04.11.2025).*
  23. *Directive (EU) 2016/343 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on the strengthening of certain aspects of the presumption of innocence and of the right to be present at the trial in criminal proceedings. Official Journal of the European Union. L 65, 11.3.2016. P. 1-11. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/343/oj/eng> (дата звернення: 04.11.2025).*

24. *Consolidated version of the Treaty on European Union. Official Journal of the European Union. C 202, 7.06.2016. P. 13-45. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/teu_2016/oj (дата звернення: 04.11.2025).*
25. *Council Regulation (EU) 2017/1939 of 12 October 2017 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('the EPPO'). Official Journal of the European Union. L 283, 31.10.2017. P. 1-71. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj> (дата звернення: 04.11.2025).*
26. *Öberg J., Harding Ch. The Journey of EU Criminal Law on the Ship of Fools – What Are the Implications for Supranational Governance of EU Criminal Justice Agencies? Maastricht Journal of European and Comparative Law. 2021. Vol. 28, No. 2. P. 192-211. DOI: <https://doi.org/10.1177/1023263X211005967>.*
27. *Regulation (EU) 2018/1727 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 on the European Union Agency for Criminal Justice Cooperation (Eurojust). Official Journal of the European Union. L 295, 21.11.2018. P. 138-183. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1727/oj/eng> (дата звернення: 05.11.2025).*
28. *Regulation (EU) 2016/794 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol). Official Journal of the European Union. L 135, 24.5.2016. P. 53-114. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/794/oj/eng> (дата звернення: 05.11.2025).*
29. *Regulation (EU) 2019/817 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on establishing a framework for interoperability between EU information systems in the field of borders and visa; Regulation (EU) 2019/818 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on establishing a framework for interoperability between EU information systems in the field of police and judicial cooperation, asylum and migration. Official Journal of the European Union. L 135, 22.5.2019. P. 27-84; P. 85-135. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj> (дата звернення: 05.11.2025).*
30. *Regulation (EU) 2023/1543 of the European Parliament and of the Council of 12 July 2023 on European Production Orders and European Preservation Orders for electronic evidence in criminal proceedings. Official Journal of the European Union. L 191, 28.7.2023. P. 118-180. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1543/oj> (дата звернення: 05.11.2025).*
31. *The Hague Programme: Strengthening Freedom, Security and Justice in the European Union. Official Journal of the European Union. C 53,*

- 3.3.2005. P. 1-14. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52005XG0303\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52005XG0303(01)) (дата звернення: 05.11.2025).
32. *The Stockholm Programme – An open and secure Europe serving and protecting citizens. Official Journal of the European Union. C 115, 4.5.2010. P. 1-38. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52010XG0504\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52010XG0504(01)) (дата звернення: 05.11.2025).*
33. *Communication from the Commission – Towards an EU Criminal Policy: Ensuring the effective implementation of EU policies through criminal law. COM(2011) 573 final, 20.9.2011. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52011DC0573> (дата звернення: 05.11.2025).*
34. *Directive (EU) 2016/800 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on procedural safeguards for children who are suspects or accused persons in criminal proceedings. Official Journal of the European Union. L 132, 21.5.2016. P. 1-20. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/800/oj> (дата звернення: 05.11.2025).*
35. *Directive (EU) 2016/1919 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2016 on legal aid for suspects and accused persons in criminal proceedings and for requested persons in European arrest warrant proceedings. Official Journal of the European Union. L 297, 4.11.2016. P. 1-8. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/1919/oj> (дата звернення: 05.11.2025).*

Юрій МИКИТИН. Методи кримінально-процесуальної політики Європейського Союзу.

У статті здійснено комплексний аналіз методів кримінально-процесуальної політики Європейського Союзу. Досліджено зміст, правові підстави та взаємозв'язки основних методів: взаємного визнання, гармонізації через мінімальні стандарти, поетапного підходу, посиленого співробітництва, оперативної координації та стратегічного програмування. На основі доктринальних досліджень Я. Еберга, В. Шредера, Я. Оуверкерк та А. Вейемберг виявлено внутрішні суперечності між методами. Сформульовано висновки щодо значення розуміння архітектури цих методів для євроінтеграційних зобов'язань України.

Ключові слова: кримінально-процесуальна політика, кримінально-правова політика, кримінально-процесуальна політика Європейського Союзу, Європейський Союз, методи кримінально-процесуальної політики, методи кримінально-правової політики, взаємне визнання, гармонізація, апроксимація, мінімальні стандарти, посилене співробітництво, субсидіарність, простір свободи, безпеки та юстиції.

Yuriy MYKYTYN. Methods of the criminal procedural policy of the European Union.

This article provides a comprehensive analysis of the methods employed in shaping and implementing the criminal procedural policy of the European Union. Drawing on doctrinal research by J. Öberg, W. Schroeder, J. Ouwerkerk, A. Weyembergh, M. Kusak, A. Ciampi and other scholars, the study examines the content, legal foundations and interrelationships of the principal methods: mutual recognition as the cornerstone of judicial cooperation in criminal matters, characterised by W. Schroeder as a method of negative integration that removes barriers without requiring unification; harmonisation through minimum standards under Article 82(2) TFEU, with particular attention to J. Ouwerkerk's distinction between functional approximation (serving mutual recognition) and self-standing approximation (protecting rights as an autonomous objective); the step-by-step approach exemplified by the 2009 Council Roadmap for strengthening procedural rights; enhanced cooperation as a mechanism for overcoming political deadlock in the Council; operational coordination and information exchange through specialised agencies and dedicated systems; and strategic programming through soft law instruments. The article identifies key internal tensions between methods: the contested relationship between mutual recognition and harmonisation, where J. Öberg challenges the assumption that harmonisation is a necessary precondition of mutual trust between Member States; the paradoxical role of the emergency brake mechanism; the gap between cross-border evidence gathering and admissibility highlighted by M. Kusak; and the challenges posed by digitalisation of criminal justice. The study concludes that these methods form an interconnected system of inherent compromises between cross-border cooperation effectiveness and respect for national sovereignty in criminal matters, constituting a structural feature rather than a temporary deficiency.

Keywords: criminal procedural policy, criminal law policy, criminal procedural policy of the European Union, European Union, methods of criminal procedural policy, methods of criminal law policy, mutual recognition, harmonisation, approximation, minimum standards, enhanced cooperation, subsidiarity, area of freedom, security and justice.